

Prioriterade EU-frågor för Sveriges Kommuner och Landsting 2018

Bakgrund

EU-perspektivet ska enligt Sveriges Kommuner och Landstings verksamhetsplan genomsyra förbundets verksamhet. Kansliet har, som en vägledning för SKL:s EU-arbete, gjort en övergripande bedömning av vilka politiska processer inom unionen som är särskilt viktiga för förbundet och dess medlemmar att följa under 2018.

Förslaget utgår från aktuella EU-frågor samt kommissionens arbetsprogram för 2018.

Kommissionens arbetsprogram för 2018

Arbetsprogrammet har undertiteln ”En agenda för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU” och innehåller 26 nya initiativ och 15 så kallade Refit-förslag som ska förbättra kvaliteten på gällande EU-rätt. Dessutom anges i arbetsprogrammet 66 prioriterade pågående förslag som kommissionen har lagt fram de senaste åren och som de anser behöver antas snabbt av de lagstiftande institutionerna. Nästa år kommer att bli den sittande kommissionens sista möjlighet att få igenom sin politik innan valet till Europaparlamentet i juni 2019.

Vidare innehåller arbetsprogrammet 15 riktade lagstiftningsåtgärder som syftar till att färdigställa arbetet med de tio politiska prioriteringar som Juncker presenterade i början av sin mandatperiod. Dessa kommer att läggas fram senast i maj 2018 så att Europaparlamentet och rådet kan slutföra lagstiftningsarbetet före valet till Europaparlamentet. Arbetsprogrammet innehåller även elva mer långsiktiga initiativ som grundar sig i arbetet med EU:s framtid fram till 2025.

Övriga EU-frågor

Prioriterade EU-frågor för 2018 har valts utifrån en rad olika processer där kommissionens arbetsprogram är den viktigaste. De speglar frågor som är av stor politisk eller ekonomisk betydelse för svenska kommuner, landsting och regioner och där frågan bedöms vara i ett särskilt viktigt påverkansskede.

Det finns emellertid ytterligare frågor och skeenden som inte har pekats ut som särskilda prioriteringar, men som vi vill nämna och påpeka att förbundet kommer att hantera under 2018 inom den löpande bevakningen. Nedan följer ett urval av dessa frågor.

I juni 2016 röstade Storbritannien för att landet ska lämna EU. Storbritannien begärde formellt utträde ur EU i mars 2017 genom att artikel 50 i Lissabonfördraget aktiverades.

De formella förhandlingarna mellan EU och Storbritannien om landets utträde ur unionen inleddes i juni 2017 och ska enligt Lissabonfördraget vara avslutade i mars 2019 då Storbritannien, med eller utan ett avtal, upphör att vara medlem i EU. Ett brittiskt utträde kommer att påverka Sverige på en rad områden och också EU-samarbetet i stort. Storbritannien har varit en viktig allierad för Sverige i förhandlingar på EU-nivå, inte minst när det gäller EU:s budget. SKL följer utvecklingen för att se hur de pågående förhandlingarna och det framtida utträdet kan komma att påverka Sveriges kommuner, landsting och regioner.

Debatten om EU:s framtid har intensifierats i samband med brexit. I mars 2017 presenterade kommissionen en så kallad vitbok om EU:s framtid. I vitboken presenterar kommissionen fem olika scenarier för hur EU-samarbetet kan komma att utvecklas fram till 2025. Under våren har kommissionen kompletterat vitboken med fem diskussionsunderlag inom områden som bedöms vara särskilt viktiga: den sociala dimensionen, globaliseringen, EMU, EU:s framtida försvar samt EU:s framtida finansiering. Dessa så kallade reflektionspapper bidrar bland annat till de pågående diskussionerna om den framtida sammanhållningspolitiken, som är en viktig fråga för den lokala och regionala nivån i Sverige, samt till diskussionerna om EU:s långtidsbudget efter 2020.

Den digitala inre marknaden är en av kommissionens tio prioriteringar för mandatperioden och av central betydelse för Europas ekonomi, sysselsättning och tillväxt. En fullt utvecklad digital inre marknad väntas kunna erbjuda alla sektorer i samhället stora möjligheter. Genomförandet av den digitala inre marknaden och insatserna i EU:s handlingsplan för e-förvaltning 2016-2020 innebär möjligheter till en smartare välfärd och är en viktig fråga för SKL under 2018. Ministerdeklarationen om e-förvaltning, den så kallade Tallinn-deklarationen, innebär ett förtydligande av nationella åtaganden för att påskynda digitaliseringen av Europas myndigheter. Detta är en process som SKL kommer att bevaka under året.

Förbundets arbete med de prioriterade EU-frågorna

I de nedan presenterade frågorna ska förbundet, som i all intressebevakning av EU-relaterade frågor, samspela med relevanta aktörer på nationell och europeisk nivå. På nationell nivå kan det handla om kontakter med riksdag, departement, myndigheter samt intresse- och branschorganisationer. Det kan till exempel ta sig uttryck i att säkra den kommunala och regionala nivåns intressen i den ståndpunkt som förs fram som Sveriges i förhandlingar på EU-nivå. På europeisk nivå kan det handla om kontakter med kommissionen och Europaparlamentet samt aktivt deltagande i arbetet inom förbundets paraplyorganisationer, såsom CEMR och CEEP. Då SKL också fungerar som

sekretariat för de svenska ledamöterna i Regionkommittén, bistår förbundets chefer och handläggare dessa ledamöter med sakkunskap.

Förbundets förslag till prioriterade EU-frågor

Nedan presenteras kansliets förslag till prioriterade EU-frågor för 2018. Initiativen presenteras med en kommentar om varför de är viktiga för förbundet och våra medlemmar samt hur de länkar till SKL:s inriktningsmål. Kansliet föreslår också viljeinriktningar för varje initiativ samt aktiviteter som ska genomföras under året.

Sami Khalifeh
Avdelningen för administration

A. EU:s framtida långtidsbudget efter 2020

EU:s långtidsbudget anger hur unionens politik ska finansieras, bland annat hur mycket medel som ska fördelas till sammanhållningspolitiken, den gemensamma jordbrukspolitiken samt de olika sektorsprogrammen. Den nuvarande budgetperioden gäller 2014-2020, och är för närvarande indelad i fem större kategorier med bestämda utgiftstak. Den bryts därefter ned i årliga budgetar. Kommissionen har aviserat att den avser att lägga sitt förslag om nästa långtidsbudget efter 2020 senast i maj 2018. Processen är kraftigt försenad på grund av de pågående utträdesförhandlingarna mellan Storbritannien och EU. Om alla medlemsländer ska ha en oförändrad EU-avgift, innebär brexit att den gemensamma budgetramen minskar med cirka tolv procent. Den kommande budgeten kommer dock sannolikt att innebära förändringar för unionens nettobidragsgivare. Sveriges regering presenterade i slutet av mars 2017 sina övergripande prioriteringar inför de kommande budgetförhandlingarna. Regeringen vill att EU:s nya budget ska bli mindre än idag och att Sveriges avgift ska hållas ned. Medel bör i större utsträckning gå till gemensamma områden som migration och säkerhet än till jordbruksstöd och utbetalningar till medlemsländer ska villkoras med att man följer gemensamma beslut på migrationsområdet.

EU:s olika social-, tillväxt-, och utvecklingsprogram har stor betydelse för svenska kommuner, landsting och regioner. Ansvarsfördelning och insatsernas utgångspunkt i regionala prioriteringar och behov måste säkerställas, inte minst för strukturfonderna under den gällande programperioden. Det är särskilt viktigt att kunna omprioritera och ställa om arbetet på grund av till exempel konjunkturförändringar och stora varsel. Inriktningen på den framtida sammanhållningspolitiken och den programperiod som ska gälla 2020-2027 börjar utformas redan nu och det är av största vikt att EU-politiken och den svenska politiken för genomförande utformas efter lokala och regionala behov. Endast då får politiken avsedd effekt.

Viljeinriktning:

- SKL anser att den framtida långtidsbudgeten bör utformas så att den främjar tillväxt och sysselsättning inom unionen och att den utjämnar skillnader mellan EU:s regioner.

Aktiviteter:

- SKL ska verka för att EU:s framtida social-, tillväxt-, forsknings- och regionalpolitik beaktar lokala och regionala förutsättningar samt att

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016-2019:

127. SKL ska verka för att EU:s framtida social-, tillväxt-, forsknings- och regionalpolitik beaktar lokala och regionala förutsättningar, och att programgenomförandet underlättar ett högt deltagande för kommuner, landsting och regioner.

programgenomförandet underlättar ett högt deltagande för kommuner, landsting och regioner.

- SKL kommer under året att föra kontinuerliga samtal med Regeringskansliet, kommissionen och Europaparlamentet om vikten av en modern långtidsbudget som aktivt bidrar till att kommuner, landsting och regioner i hela Europa kan utvecklas och se till att de fortfarande är globalt konkurrenskraftiga i termer av infrastruktur, kompetens och tillgång till kapital.

Helena Gidlöf
Ellinor Ivarsson
Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

B. En kraftfull och utvecklad sammanhållningspolitik efter 2020

I maj 2018 förväntas kommissionen presentera ett förslag till ny flerårig budgetram för EU. Förslaget följs av förhandlingar mellan medlemsländerna. Kommissionen kommer också att presentera konkreta förslag avseende innehållet i den framtida sammanhållningspolitiken. Omvärldsfaktorer såsom migration, ett förändrat säkerhetspolitiskt läge, terrorism och demografiska förändringar gör att nya utgiftsområden är att vänta under kommande budgetperiod. Då sammanhållningspolitiken utgör ungefär en tredjedel av EU:s budget är politikområdet satt under press. Sammanhållningspolitiken hanterar dock redan idag många av de utmaningar som EU står inför och bidrar inte minst till att mobilisera den lokala och regionala nivån för unionsgemensamma mål. Sammanhållningspolitiken bidrar också till att hålla Europa samman och är ett uttryck för europeisk solidaritet.

De europeiska struktur- och investeringsfonderna utgör viktiga resurser för att skapa tillväxt och sysselsättning lokalt och regionalt i Sverige. Totalt fördelas cirka 20 miljarder kronor genom olika program inom Regional- och Socialfonden till utvecklingsåtgärder under 2014-2020. Sammanhållningspolitikens program tar sin utgångspunkt i lokala och regionala behov och insatser anpassas därefter.

Sammanhållningspolitiken är ett av de politikområden på EU-nivå som förverkligar flernivåprincipen och kan därmed spela en viktig roll för EU:s trovärdighet. Det är främst genom sammanhållningspolitiken som kommuner, landsting och regioner länkas samman med det europeiska projektet och det är på den lokala nivån som EU gör skillnad för medborgarna.

Arbetsättet som kännetecknar sammanhållningspolitiken har starkt bidragit till ett mer strategiskt utvecklingsarbete på regional nivå. Ett resultat av sammanhållningspolitiken är att de regionalt utvecklingsansvariga formar en samlad strategi för respektive regions utveckling. Strategin tas fram i nära samarbete med kommuner, näringsliv, universitet samt civilsamhälle och bidrar därmed till en tydlig regional kraftsamling och prioritering av resurser. Genom sammanhållningspolitiken förfogar de svenska regionerna över en långsiktig utvecklingsbudget där prioriteringar av insatser görs regionalt.

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016-2019:

97. SKL ska verka för att EU:s framtida social-, tillväxt-, forsknings- och regionalpolitik beaktar lokala och regionala förutsättningar, och att programgenomförandet underlättar ett högt deltagande för kommuner, landsting och regioner.

Viljeinriktning:

- SKL förordar en kraftfull och utvecklad sammanhållningspolitik för alla regioner inom EU.
- SKL förordar ett utökat regionalt inflytande över utformning och genomförande av sammanhållningspolitikens program i Sverige.
- SKL förordar en integrering av de olika fonderna för att gynna samhällsutvecklingen lokalt och regionalt.
- SKL förordar förenklingsåtgärder i det nationella genomförandet för att minska den administrativa bördan kopplad till projektarbete.
- SKL förordar en starkare proportionalitetsprincip inom sammanhållningspolitiken, där uppföljning och kontroll står i proportion till projektens omfattning.
- SKL anser att sammanhållningspolitiken i största möjliga mån ska utgå från regionala förutsättningar.
- SKL förordar ett särskilt initiativ inom sammanhållningspolitiken riktat mot nyanlända.

Aktiviteter:

- SKL ska arbeta aktivt för att påverka den svenska förhandlingspositionen till förmån för en fortsatt stark sammanhållningspolitik som omfattar alla svenska regioner.
- SKL ska arbeta aktivt för att kommissionen och svenska ledamöter i Europaparlamentet och Regionkommittén ska känna till SKL:s position om EU:s framtida sammanhållningspolitik.
- SKL ska även fortsättningsvis delta i olika expertgrupper gällande EU:s framtida sammanhållningspolitik.

Kristin Ivarsson
Avdelningen för administration
Jeanette Grenfors
Malin Looberger
Tor Hatlevoll
Avdelningen för arbetsgivarpolitik

C. Den sociala dimensionen av EU

I april 2017 presenterade kommissionen ett ”socialt paket”, vilket bland annat inkluderade ett förslag till proklamation om en europeisk pelare för sociala rättigheter samt ett reflektionspapper om den sociala dimensionen av EU:s framtid.

Statsminister Stefan Löfven och kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker bjöd tillsammans in medlemsländernas stats- och regeringschefer, de nationella och europeiska arbetsmarknadsparterna samt ordförandena för EU:s institutioner till ett toppmöte om rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg i november 2017. Vid toppmötet, där SKL deltog, diskuterades den sociala dimensionen av EU:s framtid. Diskussionerna om den sociala dimensionen väntas fortsätta under 2018. En pelare för sociala rättigheter väntas implementeras under 2018, bland annat genom införandet av en ”social resultattavla” som en del av den europeiska terminen.

Kommunernas, landstingens och regionernas roll som arbetsgivare samt utförare och beställare av välfärdstjänster är avgörande för den sociala sammanhållningen och sysselsättningen i Europa. Ett starkt deltagande från kommuner, landsting och regioner samt av arbetsmarknadens parter i både framtagandet och genomförandet av initiativ för att stärka den sociala dimensionen av EU är nödvändigt för att åtgärderna ska få reell effekt.

Den nuvarande europeiska tillväxt- och sysselsättningsstrategin, Europa 2020, närmar sig sitt slut och arbetet inför kommande långtidsbudget och programperiod har startat. Diskussionerna om den sociala dimensionen av EU:s framtid måste föras mot bakgrund av detta.

SKL har arbetat aktivt med dessa och angränsande frågor under 2017 genom att bland annat bedriva ett aktivt påverkansarbete avseende den europeiska pelaren för sociala rättigheter, anta ett yttrande över direktivförslaget för balans mellan arbete och privatliv samt delta vid samrådsmöten med både Regeringskansliet och kommissionen.

Viljeinriktningar:

- SKL stödjer europeiska gemensamma målsättningar, riktlinjer och erfarenhetsutbyten inom det social- och sysselsättningspolitiska området.

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016-2019:

2. SKL ska verka
för likvärdiga
förutsättningar
för kommuner,
landsting och
regioner samt för
att staten och EU
inte begränsar
deras
handlingsfrihet.

58. SKL ska
synliggöra
nyanländas
kompetens, verka
för en snabb
validering och
för att
kompetensen
tas tillvara i
sambands- och
arbetslivet.

136. SKL ska
Stödja
kommuner,
landsting och
regioner att skapa
ett längre och
hållbart arbetsliv
med god
arbetsmiljö för
effektivitet och
kvalitet.

137. SKL ska
verka för
jämförbara
arbetsvillkor och
en jämförbar
lönepolitik.

138. SKL ska
bidra till att
kommuner,
landsting och
regioner
uppfattas som
attraktiva
arbetsgivare.

- SKL stödjer att sociala indikatorer lyfts in tydligare i arbetet inom den europeiska planeringsterminen. Förbundet ser därför positivt på att en så kallad social resultattavla inkluderas i arbetet med den europeiska planeringsterminen. SKL anser att den europeiska planeringsterminen är ett användbart verktyg, på europeisk och nationell nivå, för strategisk uppföljning av medlemsländernas arbete mot gemensamma målsättningar.
- För att bemöta det ökande behovet av välfärdstjänster måste de svenska kommunernas, landstingens och regionernas förutsättningar som arbetsgivare samt beställare och utförare av välfärdstjänster tas i beaktande i alla steg av den europeiska planeringsterminen.
- Den svenska arbetsmarknadsmodellen, där autonoma och ansvarstagande arbetsmarknadsparter ansvarar för lönebildningen, måste garanteras i allt fortsatt arbete på det social- och arbetsrättsliga området.

Aktiviteter:

- SKL ska, enskilt och genom sina europeiska arbetsgivar- och paraplyorganisationer, påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete och andra initiativ kopplande till implementeringen av den europeiska pelaren för sociala rättigheter samt det fortsatta arbetet med att utveckla den sociala dimensionen.
- SKL ska stärka dialogen med Statsrådsberedningen och kommissionens representation i Sverige i alla delar av den europeiska planeringsterminen. Förbundet ska verka för att den lokala och regionala nivåns roll och förutsättningar för att bidra till smart, hållbar och inkluderande tillväxt tas i beaktande i alla steg av den europeiska planeringsterminen.
- SKL ska gentemot EU:s institutioner och Regeringskansliet bevaka pelarens och den sociala dimensionens eventuella påverkan på utformningen av den kommande långtidsbudgeten och programperioden.

Jeanette Grenfors
Malin Looberger
Avdelningen för arbetsgivarpolitik
Anna Ulveson
Avdelningen för vård och omsorg
Kristin Ivarsson Lantz
Avdelningen för administration

D. Förbättrad balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare

Inom ramen för kommissionens initiativ för en europeisk pelare för sociala rättigheter presenterade den i april 2017 ett direktivförslag om förbättrad balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare. Initiativet omfattar en lagstiftande och en icke-lagstiftande del. Direktivförslaget som presenterades innebär höjda samt nya minimistandarder för föräldra- och pappaledighet samt för ledighet för vård av anhörig. Kommissionen vill framför allt skapa bättre möjligheter och incitament för män att ta ut föräldraledighet. Direktivförslaget ska ersätta kommissionens tillbakadragna förslag från 2008 om en revision av direktivet om mödraledighet och direktivet om föräldraledighet. Sistnämnda direktiv grundas på de europeiska parternas självständiga ramavtal i frågan som på parternas begäran genomfördes genom ett direktiv. Arbetsmarknadens parter tillfrågades, i enlighet med fördragen, om de var villiga att inleda förhandlingar om mödraledighet, pappaledighet, föräldraledighet, ledighet för vård av anhörig och/eller flexibla arbetsformer, innan kommissionen presenterade sitt direktivförslag. Förhandlingar kom inte till stånd mellan parterna.

Målen för det nya direktivförslaget från 2017 är desamma som för kommissionens färdplan från 2015: *New start to address the challenges of work-life balance faced by working parents*.

Det nya direktivförslaget innehåller bland annat följande delar:

- ✓ Alla arbetande pappor ska kunna ta ledigt i minst tio arbetsdagar i samband med att barnet föds.
- ✓ Minst fyra månaders föräldraledighet per förälder kan inte överlåtas mellan föräldrarna. Föräldrar kan ta ut ledighet under flexibla former (heltid, deltid eller uppdelat). Föräldrar kan ta ut ledighet tills barnet fyllt tolv år.
- ✓ Alla som arbetar ska ha rätt att ta ledigt fem dagar per år för att ta hand om allvarligt sjuka eller omsorgsberoende släktingar.

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016-2019:

136. SKL ska
stödjande
kommuner,
landsting och
regioner att
skapa ett längre
och hållbart
arbetsliv med
god arbetsmiljö
för effektivitet
och kvalitet.

137. SKL ska
verka för
jämförbara
arbetsvillkor och
en jämställd
lönepolitik.

138. SKL ska
bidra till att
kommuner,
landsting och
regioner
uppfattas som
attraktiva
arbetsgivare.

- ✓ Alla förvärvsarbetande föräldrar med barn upp till tolv år samt anhörigvårdare med omsorgsberoende släktingar får rätt att ansöka om följande flexibla arbetsformer: förkortad arbetstid, flexibel arbetstid samt flexibilitet gällande arbetsplats.
- ✓ Pappaledigheten, föräldraledigheten och anhörigvården föreslås kompenseras med betalning (lön) eller tillräcklig ersättning (sjukpenningnivå) som minst bör motsvara vad den berörda arbetstagaren skulle få vid sjukskrivning.

Den icke-lagstiftande delen i kommissionens initiativ innehåller bland annat förslag om att EU kan ge stöd till medlemsländerna för att vidta åtgärder som säkerställer att det finns tillgänglig vård och omsorg samt stödjande åtgärder för att minska skatte- och bidragsregler som hindrar kvinnor från att arbeta mer. Andra förslag handlar om prioriteringar i EU-finansiering, medvetandehöjande åtgärder, utbyte av god praxis, ökad övervakning och uppföljning, inklusive genom den europeiska planeringsterminen samt förbättrad datainsamling på europeisk nivå.

SKL:s styrelse har tagit ställning till direktivförslaget genom ett remissvar till Arbetsmarknadsdepartementet.

Viljeinriktning:

- SKL är positivt till initiativ som syftar till jämställdhet mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden. Förbundet anser att ett jämställt uttag av föräldraledigheten är avgörande för ett jämställt arbetsliv.
- Det behövs ett bredare grepp för att möta utmaningarna med balansen mellan arbete och privatliv snarare än ytterligare reglering på EU-nivå. SKL framhåller vikten av ett holistiskt perspektiv på kvinnors och mäns förutsättningar på arbetsmarknaden, bland annat vikten av välfärds- och omsorgstjänster för att möjliggöra kvinnors och mäns jämlika deltagande på arbetsmarknaden.
- SKL förordar europeiska gemensamma målsättningar, riktlinjer och erfarenhetsutbyten inom det social- och sysselsättningspolitiska området framför detaljreglerad lagstiftning. Uppföljning av socialpolitiska mål kan lämpligen ske genom den europeiska planeringsterminen.
- Frågor om betald ledighet ska inte regleras på EU-nivå utan faller under nationell befogenhet. Den svenska arbetsmarknadsmodellen där arbetsmarknadens parter ansvarar för lönebildningen måste värnas.
- SKL anser att kommissionens insatser, istället för ny lagstiftning, bör fokusera på att säkerställa implementering och efterlevnad av existerande europeisk lagstiftning.

Aktiviteter:

- SKL ska påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete och andra initiativ på området så att eventuell ytterligare reglering på EU-nivå angående olika former

av ledighet är förenlig med svensk lagstiftning och kollektivavtal. Förbundet kommer att fokusera på intressebevakning och påverkansarbete gentemot såväl den svenska lagstiftaren som ministerrådet och Europaparlamentet.

- SKL ska påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete och andra initiativ på området genom europeiska arbetsgivar- och paraplyorganisationer, framförallt genom CEEP och CEMR.
- SKL ska verka för att de europeiska arbetsmarknadsparterna ska fortsätta sitt gemensamma och individuella arbete i dessa frågor.
- SKL ska lyfta fram goda exempel från kommuner, landsting och regioner på hur man kan underlätta för förvärvsarbetande familjer att kombinera arbetsliv och privatliv.
- SKL ska fortsätta sprida den engelska versionen av SKL:s skrift ”Jämställdhet ur arbetsgivarperspektiv” på såväl nationell som europeisk nivå.

Lotta Dahlerus
Avdelningen för utbildning och arbetsmarknad

E. Ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU

En av de viktigaste frågorna för kommuner, landsting, regioner och samhället i stort de kommande åren är integrationen av nyanlända. Sveriges jämförelsevis omfattande mottagande av asylsökande och nyanlända innebär utmaningar på såväl lång som kort sikt. Det handlar bland annat om bostäder, utbildning, arbetsmarknad och kompetensförsörjning där välfärdssektorn inom en snar framtid kommer att ha stora rekryteringsbehov. En framgångsrik integration av nyanlända i samhälls- och arbetslivet på lokal nivå är viktig för att stävja risken för radikaliserings- och förhindra undanträngningseffekter som kan leda till främlingsfientlighet. Det är således avgörande att lokala och regionala myndigheter tillförs tillräckliga resurser för att bedriva ett framgångsrikt integrationsarbete.

Under 2016 presenterade kommissionen flera konkreta förslag på hur det gemensamma asylsystemet kan reformeras för att den situation som uppstod under hösten 2015, då några av medlemsländerna fick ta ett oproportionerligt stort ansvar, inte ska upprepas. Det råder dock fortfarande oenighet mellan medlemsländerna om hur det gemensamma asylsystemet bör utformas.

Kommissionen har bland annat föreslagit en revision av Dublinförordningen. Förslaget innebär bland annat att en ny rättvisemekanism införs som garanterar att inget medlemsland lämnas med ett oproportionerligt högt mottagande.

I sina förslag vill kommissionen också jämna ut de skillnader som råder i dagsläget genom att införa hårdare och rättvisare standarder som ska gälla i alla medlemsländer, bland annat genom revideringar av asylprocedur- och skyddsgrundsdirektiven som istället ersätts av förordningar, vilket innebär att de blir direkt tillämpliga i nationell lagstiftning.

Cecilia Wikström (L) har ansvarat för arbetet med att ta fram ett reviderat förslag av Dublinförordningen i Europaparlamentet. Parlamentets utskott för medborgerliga fri- och rättigheter antog förslaget i oktober 2017. Förslaget skiljer sig dock från kommissionens på några punkter. Bland annat föreslås en permanent omfördelning av de asylsökande redan från dag ett så att alla medlemsländer per automatik delar på ansvaret.

Bevakningen av utgången av dessa förslag och hur det som beslutas kommer att påverka lokal och regional nivå kommer att vara av fortsatt vikt under 2018. Många av de förslag

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016-2019:

56. SKL ska verka för att staten tar det fulla kostnadsansvaret för de uppgifter som kommuner, landsting och regioner ansvarar för inom asyl- och flyktingmottagandet.

57. SKL ska verka för att fördelningen i landet av asylsökande och flyktingar leder till bättre integrering i samhälle och arbetsliv.

58. SKL ska synliggöra nyanländas kompetens, verka för en snabb validering och för att kompetensen tas tillvara i samhälls- och arbetslivet.

som kommissionen och Europaparlamentet har lagt fram kan komma att få direkta konsekvenser för kommuner, landsting och regioner.

Viljeinriktning:

- SKL förordrar en jämnare fördelning av asylsökande mellan medlemsländerna.
- SKL anser att det lokala och regionala perspektivet ska ha ett inflytande när beslut fattas i frågor som rör asyl- och flyktingmottagandet.

Aktiviteter:

- SKL ska uppvakta ansvariga politiker och tjänstepersoner i Bryssel för att uppmärksamma dem på vilka förutsättningar lokala och regionala myndigheter i Sverige har i mottagandet av asylsökande och nyanlända flyktingar.
- SKL ska delta i de sammanhang där kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan medlemsländerna sker. Detta gäller såväl integration som asyl- och flyktingmottagande, bland annat inom ramen för det nätverk som CEMR har startat, för att inhämta kunskap och dela erfarenheter från den svenska lokala och regionala nivån.
- SKL ska bevaka utvecklingen av de nya förslagen och vad de får för konsekvenser för lokal och regional nivå.

Andreas Hagnell
Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

F. Energieffektivisering och förnybar energi

Under 2018 ska SKL även fortsättningsvis bevaka utvecklingen av Energiunionen med särskilt fokus på omarbetandet av detaljstyrande direktiv, i första hand Energieffektiviseringsdirektivet (EED), Direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) och Förnybarhetsdirektivet (RED). Dessa direktiv är viktiga för att förverkliga Energiunionen, uppnå EU:s klimat- och energimål till 2030 och fullfölja åtagandena i enlighet med Parisavtalet. Kommissionens förslag från 2016 förhandlas under 2017 och inledningen av 2018.

SKL följer förhandlingarna och arbetar aktivt för att Energiunionen ska ge svenska kommuner, landsting och regioner gynnsamma förutsättningar att fortsätta arbeta med energieffektivisering och investera i förnybar energi. Förbundet arbetar både enskilt och genom Regionkommittén, paraplyorganisationerna CEMR och CEEP samt i samverkan med de nordiska systerförbunden och andra svenska aktörer.

Viljeinriktning:

- SKL förordar främjande av mål och krav på resultat snarare än detaljkrav.
- SKL anser att utformning av nära-nollenergikrav för byggnader och förnybarhetsdirektiv inte får styra bort från gemensamma lösningar som fjärrvärme och fjärrkyla (EPBD).
- SKL anser att individuell mätning och debitering (IMD) endast ska krävas där det är kostnadseffektivt. Hänsyn behöver tas till fastighetsägarnas förmåga och incitament att energieffektivisera (EPBD).
- SKL förordar tydliga förutsättningar och främjande villkor för biodrivmedel och biobränslen, med hänsyn till energibeskattningsregler, statsstödsregler och hållbarhetskriterier.
- SKL anser att krav på energikartläggning i EED bör samordnas med krav på energideklaration i EPBD och förordar ett kompletterande kriterium om minsta storlek på företagets energianvändning.

Aktiviteter:

- SKL ska föra en kontinuerlig diskussion med Europaparlamentet och Sveriges ständiga representation för att säkerställa att de känner till SKL:s position och arbetar för att lyfta fram förbundets frågor i förhandlingarna.
- SKL ska aktivt delta i CEEP:s och CEMR:s arbete med Energiunionen.

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016-2019:

96. SKL ska verka för att kommuner, landsting och regioner kan bedriva ett sammanhållet hållbarhetsarbete som tillvaratar såväl sociala som ekologiska och ekonomiska dimensioner.

97. SKL ska verka för att EU:s miljölagstiftning tar hänsyn till kommuners, landstings och regioners förutsättningar och ambitioner.

Michael Öhlund
Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

G. Lokala förutsättningar för säker dricksvattenkvalitet inom EU

Kommissionen planerar att i slutet av 2017 lämna förslag om ett reviderat dricksvattendirektiv. Revideringsarbetet har beaktat fyra aspekter.

1. När nuvarande dricksvattenlagstiftning målet om säkert dricksvatten?
2. Är lagstiftningen kostnadseffektiv?
3. Är dricksvattenlagstiftningen tillräckligt integrerad med ramlagstiftningen för vatten?
4. Är befintliga gränsvärden relevanta?

Kommissionen har även kompletterat målen för dricksvattendirektivet med att samtliga EU-medborgare har rätt till säkert dricksvatten.

Dricksvattendirektivet påverkar, utöver vattenproducenter och lokala tillsynsmyndigheter, även hur man ska beakta dricksvattnet i samhällsplaneringen. Det är därför viktigt att det kommunala och regionala perspektivet respekteras.

Revideringen av direktivet har också nära koppling till implementeringen av handlingsplanen för cirkulär ekonomi. Detta större paket avseende cirkulär ekonomi innehåller även förslag om hur framtida hot, till exempel mikroplaster och kemikalier, ska förebyggas genom tydligare arbete med EU:s kemikalielagstiftning. I början av 2018 planerar kommissionen att lämna förslag om återanvändning av vatten och vattenbesparande åtgärder inom jordbrukssektorn med tillhörande stöd och rådgivning.

SKL ska under 2018 även fortsättningsvis bevaka revideringen av dricksvattendirektivet med särskilt fokus på kopplingen till Ramdirektivet för vatten, REACH-lagstiftningen samt ökade möjligheter för det lokala och regionala perspektivet avseende skyddet av dricksvatten.

Viljeinriktning:

- SKL anser att det är viktigt att dricksvatten får en tydligare koppling till ramdirektivet för vatten så att medlemsländerna kan ta ett samlat grepp om vattenfrågan i sin helhet. Detta är inte minst viktigt mot bakgrund av PFAS¹-problemen som uppdagats i Sverige.

¹ PFAS (perfluorerade och polyfluorerade ämnen) finns i flertalet produkter, bland annat i brandsläckningsskum. I ett flertal kommuner har ämnena läckt ner i grundvattnet och påverkat dricksvattnet.

- SKL anser att det är viktigt att EU underlättar arbetet med prioriterade ämnen (kemikalier) och skyddet av dricksvatten, men att detaljstyrning undviks och överläts till vattenproducenterna och de lokala tillsynsmyndigheterna genom krav på riskbaserat arbete och möjlighet till särskilt fokus på nationella förutsättningar. Sverige har väldigt många små dricksvattenproducenter och det är viktigt att EU inte instiftar regler som ställer samma krav på till exempel Nederländernas fem vattenverk som på Sveriges nästan 2000 kommunala vattenverk.
- SKL anser att det är viktigt att EU lägger större fokus på uppströmsarbetet, det vill säga att större krav bör ställas på tillverkare av kemikalier, läkemedelsproducenter med mera. Det är inte kostnadseffektivt att kontinuerligt ställa allt högre krav på dricksvatten- och avloppsrening.
- På nationell nivå kommer SKL att arbeta för en mer sammanhållen syn på dricksvatten. Det är viktigt att nationella myndigheter med ansvar för olika delar av dricksvatten samordnar sig med varandra och med kommunerna.

Aktiviteter:

- SKL ska på ett tidigt stadium samordna dricksvattenarbetet med ansvariga departement, centrala myndigheter och Svenskt Vatten.
- SKL ska delta i de sammanhang och i de konsultationer som kommissionen väntas arrangera.
- SKL ska även fortsättningsvis delta i arbetet med revideringen av dricksvattendirektivet genom berörda paraplyorganisationer, till exempel CEMR, CEEP och EurEau.
- SKL ska föra en kontinuerlig diskussion med Europaparlamentet och Sveriges ständiga representation för att säkerställa att de känner till SKL:s position och arbetar för att lyfta fram förbundets frågor i förhandlingarna.

Fredrik Bäck
Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

H. Lokala och regionala aspekter i arbetet för cirkulär ekonomi – en ny plaststrategi

Inom ramen för handlingsplanen för cirkulär ekonomi presenterade kommissionen i slutet av 2015 förslag till fyra reviderade direktiv inom avfallsområdet. Ett av förslagen innebär en revidering av ramdirektivet för avfall och kommer att vara styrande för kommunernas avfallshantering. Även de mål och definitioner som tas fram kommer att vara styrande. Kommissionens förslag till förändringar innefattade bland annat mål om 10 procent deponering samt 65 procent återanvändning och materialåtervinning av hushållsavfall till 2030, en ny definition av kommunalt avfall samt harmoniserade beräkningsmetoder. De fyra direktiven behandlas för närvarande i trilog och beslut om antagande av ändringsdirektiv bör komma inom en snar framtid.

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016-2019:

73. SKL ska verka för att kommunerna har bättre förutsättningar att planera och bygga hållbara och attraktiva städer och samhällen.

Kommissionen publicerade ett meddelande om energiåtervinning från avfallsförbränning (waste-to-energy). SKL bedömde att meddelandet gav en något missvisande bild av avfallsförbränningens roll på väg mot ett mer resurseffektivt samhälle. SKL lämnade röstrekommandationer till berörda politiker i Regionkommittén samt synpunkter till CEMR där förbundet framförde att det inte finns problem med överkapacitet för avfallsförbränning i de nordiska länderna. Problemen handlar snarare om att vissa områden i Europa har en underkapacitet för att ta om hand avfall som inte kan materialåtervinnas. SKL bedömer att detta i närtid främst kan lösas med investeringar i ökad avfallsförbränning med energiåtervinning i områden med underkapacitet av detta slag som ett sätt att motverka ökad deponering. Under 2018 fortsätter implementeringen av paketet för cirkulär ekonomi, bland annat med en strategi för användning, återanvändning och återvinning av plast. Kommissionen förbereder ett förslag till en plaststrategi innan utgången av 2017 och den bedöms få stor påverkan på kommuner, landsting och regioner, i synnerhet i frågor om mikroplast.

Viljeinriktning:

- SKL förordar ambitiösa mål för minskad deponering och ökad återvinning.
- SKL framhåller att energiåtervinning från avfall är en ändamålsenlig behandlingsmetod för avfall som inte kan återanvändas eller materialåtervinnas.
- SKL motsätter sig att definitionen av kommunalt avfall innehåller en referens till kvantitet och eftersträvar att den bättre överensstämmer med den svenska definitionen av hushållsavfall.
- SKL anser att det bör finnas separata mål för återanvändning och återvinning.
- SKL anser att producentansvaret även bör gälla för avfall som är föremål för separat insamling, men som inte sorterats ut.

- SKL förordar insatser som innebär att mikroplaster åtgärdas vid källan samt åtgärder som innebär att mikroplaster överhuvudtaget inte ska träda in i kretsloppet.

Aktiviteter:

- SKL ska föra en kontinuerlig diskussion med Europaparlamentet och Sveriges ständiga representation för att säkerställa att de känner till SKL:s position och arbetar för att lyfta fram förbundets frågor i förhandlingarna.
- SKL ska aktivt delta i CEEP:s och CEMR:s arbete med revideringen av avfallsdirektiven.
- SKL ska lyfta fram goda exempel från kommuner, landsting och regioner om nyttan med energiåtervinning (waste-to-energy).
- SKL ska lyfta fram exempel på åtgärder för att förhindra spridningen av mikroplaster från konstgräsplaner.

Sara Rhudin
Linnéa Lindemann
Dan Lems
Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

I. Mobilitet och infrastruktur inklusive bredband

Mobilitet

Möjligheten till internationella resor och transporter är en grundläggande förutsättning för regional utveckling och därmed ett starkt regionalt och kommunalt intresse. Kopplingen till regionalt resande på väg och järnväg, samt till de regionala flygplatserna, är en grundförutsättning för att skapa ett hållbart resande och ett fungerande transportsystem. Mot den bakgrunden har SKL framfört en tydligare redovisning av hur TEN-T har påverkat prioriteringen och vilket genomslag TEN-T har fått i den svenska nationella planen för transportsystemet.

I kommissionens arbetsprogram för 2018 tas alternativ bränsleinfrastruktur upp som ett medel att möta klimatutmaningarna. I Sverige ökar antalet laddbara fordon kraftigt och utvecklingen av laddinfrastruktur går framåt. Intresset för att etablera laddinfrastruktur är stort och en kommun har att förhålla sig till aktörer på regional, nationell och europeisk nivå, och därmed även direktiv och beslutsprocesser på EU-nivå.

En ansluten digital inre marknad inom EU

EU menar att grundläggande tillgång till en digital inre marknad är en förutsättning för att Europa skall utvecklas. Att de europeiska medborgarna har rätt till grundläggande internetåtkomst till rimliga priser är en grundläggande förutsättning. Utvecklingen kommer leda till en ännu starkare efterfrågan på nät och anslutningar med hög kapacitet. EU menar att det är viktigt att både offentliga organ och Europas näringsliv drar nytta av digital teknik och att infrastrukturen utvecklas så användarna verkligen kan nyttja bredband på minst 1 Gbit/s. Europa står även inför nya hot med cyberattacker av olika slag och det är viktigt att vi tar dessa digitala hot på stort allvar och samordnar arbetet.

Viljeinriktning:

- SKL förordar att utsläppen från trafiken minskas genom att främja hållbara transporter i TEN-T nätverket. Det kan till exempel handla om elektrifierade järnvägsnät, sjömotorvägar, nätverk för laddning av elfordon och utnyttjandet av potentialen i digital teknik inom transportsektorn. En ökning av medlen till Connecting Europe Facility i syfte att mildra konsekvenserna av klimatförändringarna behövs därför.

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016-2019:

105. SKL ska verka för en långsiktig finansiering och utveckling av transport-systemet, så att både gods- och persontransporter sker på bästa möjliga hållbara och effektiva sätt samt att miljö- och klimatpåverkan minskar.

107. SKL ska verka för att Sverige bidrar till att utvecklingen av transeuropeiska nät för transporter, energi och fiber ger förbättrade förbindelser och infrastruktur.

- SKL förordar att arbetet med att fastställa en gemensam teknisk standard för stödberättigade CEF-projekt fortlöper i syfte att harmonisera TEN-T korridorernas hastighet, effektivitet och tillförlitlighet samt standarderna för deras laddningsstationer för alternativa drivmedel. Det handlar om att utveckla arbetet med en gemensam teknisk standard för harmonisering av TEN-T nätet.
- SKL förordar att regionala och kommunala intressen tas tillvara i arbetet med att främja publik alternativ laddinfrastruktur inom EU, i syfte att laddinfrastruktur blir tillgänglig för så många invånare som möjligt.
- SKL förordar att alla medborgare får tillgång till bredband av god kvalitet så att de i framtiden ska ha möjlighet att ta del av samhällsservice och information.
- SKL anser att Sverige ska stödja utformningen av EU:s telekomlagstiftning så att den stödjer den svenska ”stadsnätmodellen”. Det är viktigt att kommunerna får ett starkt stöd för sin uppgift att äga och tillhandahålla digital infrastruktur i form av fibernät och upplåta dem på öppna och lika villkor för marknaden. Kommunerna har bidragit till att Sverige har ett unikt väl utbyggt bredband i stora delar av landet, som i sin tur lagt grunden till den stora konkurrensen och i förhållande till Europa i övrigt, låga slutkundspriser.
- SKL förordar att EU:s prioriterade mål om att skapa en sammankopplad digital inre marknad förverkligas.

Aktiviteter:

- SKL ska föra fram att medlen till CEF måste ökas i syfte att mildra konsekvenserna av klimatförändringen.
- SKL ska tydliggöra regionala och kommunala intressen och föra fram dem i arbetet med att utveckla en gemensam teknisk standard för harmonisering av TEN-T nätet.
- SKL ska ta fram och driva SKL:s ståndpunkter i publik laddinfrastruktur och genom dessa påverka och föra fram det i aktuella EU-aktiviteter och via Energimyndighetens nationella samordningsarbete.
- SKL ska bevaka och påverka EU:s arbete med att telekompaketet stödjer den svenska ”stadsnätmodellen”.
- SKL ska verka för att den svenska ”stadsnätmodellen” får bättre stöd i Sveriges bredbandsarbete och bredbandsreglering.